

Diana BOC-SÎNMĂRGIȚAN
(Universitatea de Medicină și
Farmacie „Victor Babeș” din
Timișoara)

Influența maghiară în toponimia văilor Bistra și Sebeș

Abstract: (The Hungarian Influence on the Toponymy of Bistra and Sebeș Valleys) The linguistic consequences of the contact between Romanians and Hungarians are evident on the level of Romanian vocabulary and consequently on the level of toponymy. The influence of the Hungarian language on the vernacular languages spoken in Banat was less strong than the influence on the vernacular languages spoken in Transylvania (for example), because the Hungarian rule in this region did not last so long. The Hungarian borrowings penetrated into Romanian language (either through the direct contact between the two populations, or on the official way), spread easily and gained acceptance from the bottom up, which ensured them a stronger resistance in time. In case of these borrowings there can be talked about two layers: a qualitatively thinner yet strongly naturalized one, which now belongs to the common Romanian language and dated back to the first centuries of linguistic contacts between Romanians and Hungarians, and a second one, thicker but limited to some regions in the North-Western of the country, a layer which is subjected to a continuous shrinking process. The Hungarian influence on the vocabulary of Romanian Banat vernaculars is decreasing on one side because some words related to the old social life organization became out-of-date and disappeared, and on the other side because of the disappearance of the dialectal words as a result of the literary language influence. This is why we consider it extremely important to put attention on toponymy - the real language action archive a nation has. The toponyms of Bistra and Sebeș Valleys (Caraș-Severin County), a vivid expression of life continuity in this region, bring or bring back to spotlight appellatives referring to different aspects of material or spiritual life, anthroponyms but also toponyms of Hungarian origin.

Keywords: toponymy, Hungarian influence, Bistra and Sebeș Valleys

Rezumat: Consecințele lingvistice ale contactului dintre români și maghiari sunt evidente la nivelul lexicului limbii române și implicit al toponimiei. Influența limbii maghiare asupra graiurilor din Banat a fost mult mai slabă decât asupra graiurilor transilvănene (de pildă), întrucât stăpânirea maghiară aici a fost de durată mai scurtă. Împrumuturile din maghiară au pătruns (fie prin contactul direct dintre cele două populații, fie pe cale oficială), s-au răspândit ușor și s-au impus de jos în sus, ceea ce le-a asigurat o rezistență mai mare în timp. În cazul acestor împrumuturi se poate vorbi de două straturi: unul, mai subțire din punct de vedere cantitativ, dar puternic încetățenit, aparținând limbii române comune și datând din primele veacuri de contact lingvistic între români și maghiari, altul, mai gros, dar limitat la unele ținuturi din nord-vestul țării și supus unui proces continuu de reducere. În lexicul graiurilor românești din Banat, influența maghiară este în regres, pe de o parte prin dispariția unor termeni perimați, legați de vechea organizare a vieții sociale, iar pe de altă parte prin dispariția cuvintelor dialectale sub impulsul limbii literare. De aceea găsim deosebit de importantă îndreptarea atenției asupra toponimiei, adevărată arhivă a faptelor de limbă a unui popor. Toponimele văilor Bistra și Sebeș, expresie vie a continuității vieții pe aceste meleaguri, aduc sau readuc în lumina reflectorului apelative referitoare la diverse aspecte ale vieții materiale și spirituale, antroponime, dar și toponime de origine maghiară.

Cuvinte-cheie: toponimie, influența maghiară, valea Bistrei și a Sebeșului

Cât de important este aportul toponimiei pentru probarea unor fapte de ordin istoric sau arheologic, s-a subliniat în nenumărate rânduri, interdependența acestor arii fiind subliniată

de exegeții din domeniu¹. Cu excepția notabilă a lui Sextil Pușcariu, majoritatea lingviștilor români consideră că elementul maghiar în limba română are o pondere destul de mare.

Influența maghiară asupra graiului², dar și asupra toponimiei din localitățile noastre se explică prin condițiile politice, economice și sociale în care a trăit populația din această regiune a țării în cursul veacurilor. Conviețuirea românilor și a maghiarilor pe aceleași teritorii, precum și faptul că limba oficială a statului a fost cea maghiară (până în anul 1918)³ au fost factorii esențiali care au dus la pătrunderea elementelor maghiare⁴ în graiul și toponimia populației de pe văile Bistra și Sebeș pe două căi: 1) pe cale directă, prin contactul dintre cele două populații și 2) pe cale administrativă, prin stăpânirea politică și administrativă.

E cunoscut faptul că o stabilitate mai mare în timp au, în general, hidronimele, de aceea conservarea apelativului *ceangău*⁵ în numele unuia dintre afluenții Bistrei (*Pârâu Cengăillor* (Bcv) – „afluent al Bistrei”) vine să confirme o dată în plus încrucișarea etnică și lingvistică româno-maghiară existentă între zona depresionară a Caransebeșului și depresiunea Hațegului, de o parte și de alta a celor doi afluenți principali ai Timișului – râurile Bistra și Sebeș.

O atenție deosebită trebuie acordată stratificării toponimelor din zona de interes, numai în felul acesta putându-se face distincția dintre toponimele provenite din apelative românești de origine maghiară și numele de locuri care provin direct de la maghiari. „Dacă într-o anumită regiune găsim un număr oarecare de locuri aparținând unei anumite limbi, putem fi siguri că acolo a existat o populație care a vorbit limba respectivă (chiar dacă

¹ Nicolae Drăganu, George Giuglea, Iorgu Iordan, Mircea Homorodean, Vasile Frățilă, V. D. Țara, Vasile Ioniță, Marius Sala, Gustav Kisch, Dragoș Moldovan etc.

² Pentru problemele de încadrare fonetică a cuvintelor de origine maghiară în limba română, vezi F. Kiraly. 1990. *Contacte lingvistice. Adaptarea fonetică a împrumuturilor românești de origine maghiară*. Timișoara: Facla, I. Pătruș. 1953. „Influențe maghiare în limba română”, in SCL, IV, p. 211-217, idem. 1958. „Contribuții slave și maghiare la formarea subdialectelor române”, in CL, III, p. 63-74.

³ Cf. *anexe. harta Comitatului Severin* unde numele localităților văilor Bistra și Sebeș este scris în maghiară.

⁴ Informații legate de influența maghiară asupra limbii române găsim și la V. Breban. 1958. „Note despre influența maghiară asupra limbii române”, in CL, III, p. 224, VI. Drimba. 1960. „Materiale pentru studiul raporturilor lingvistice româno-maghiare”, in CL, V, nr. 1-2, p. 115-130; L. Balázs. 1965. „Aspecte ale interacțiunii limbilor. Relațiile lingvistice româno-maghiare”, in StUBB, Philologia I, p. 81-91, Lajos Tamás. 1966. *Etymologisch-historischen Wörterbuch der ungarischen Elemente im Rumänischen*. Budapest: Akadémiai Kiadó, Fr. Király. 1970. „Cu privire la stratificarea împrumuturilor maghiare în limba română”, in AUT, VIII, p. 195-204; v. și idem. 1990. *Contacte lingvistice. Adaptarea fonetică a împrumuturilor românești de origine maghiară*. Timișoara: Facla, Emese Kis. 1975. *Încadrarea substantivelor de origine maghiară în sistemul morfologic al limbii române*, București: EA, Marius Sala. 1999. *Cuvinte de origine maghiară*, in Marius Sala, *Introducere în etimologia limbii române*. București: Univers Enciclopedic, p. 183-191, Al. Gafton. 2010. *Consecințele profunde ale contactelor lingvistice*, in Gh. Chivu, Ona Uță Bărbulescu (editori), *Studii de limba română. Omagiu profesorului Grigore Brâncuș*, București: Editura Universității din București, p. 77-100 etc.

⁵ Existența ceangăilor în mijlocul unei mase românești compacte, izolați de restul minorității naționale maghiare din țara noastră, explică puternica influență pe care o are dialectul vorbit de ei din partea limbii române. Raporturile lingvistice româno-maghiare au suscitat interesul mai multor lingviști atât români cât și maghiari. În ceea ce privește însă influența românească asupra limbii maghiare, aceasta s-a bucurat de o atenție ceva mai redusă din partea cercetătorilor în domeniu. Amintim totuși câteva lucrări de referință: Geza Blédy. 1941. *Influența limbii române asupra limbii maghiare: studiu lexicologic*. Sibiu: Universitatea „Regele Ferdinand I”, Márton Gyula. 1955. „Câteva aspecte ale influenței limbii române în lexical graiului ceangău din Moldova”, in SCL, VI, p. 331-337, v. și idem. 1967. „Cu privire la studierea influenței limbii române asupra limbii maghiare”, in StUBB, Philologia, I, p. 27-38, Edmund Balogh. 1958. „Influențe lexicale românești în graiul ceangăilor din valea Ghimeșului”, in SCL, IX, p. 379-388, Vladimir Drimba. 1960. „Materiale pentru studiul raporturilor lingvistice româno-maghiare”, in CL, V, nr. 1-2, p.115-130, Z. Szabó. 1968. „Studiul funcțional al împrumuturilor de origine românească ale limbii maghiare literare vechi”, in SCL, XIX, p. 553-559.

populația aceea, din diverse motive, a părăsit zona sau a fost asimilată de altă populație existentă anterior sau stabilită mai târziu în acele locuri” (Frățilă 2002, 72). Etapele expansiunii maghiare pot fi urmărite pe baza toponimiei care le păstrează amintirea, câteva nume de locuri din perimetrul localităților noastre fiind date probabil de maghiari:

Cermazu (Măr) – „fânețe și pârâu care izvorăște din Vârful Runcurel și se varsă în Bistra”. Toponimul nostru ar trebui raportat la top. magh. *Csermaháza* care redă pe rom. *Casa lui Cerma* (cf. antrop. *Cermă, *Cermegești* (Constantinescu 1963, 235) (Suflețel, Goicu 1985, 36).

Toponimul magh. **Hideg** < adj. magh. *hideg* „rece” (Frățilă, Goicu, Suflețel 1987, 33, v. și Jordan 1963, 12) intră în structura numelui de loc compus *Strada Hidegului* (Car) sau în *Obârșia Idegului* (Zer) – „fânețe”.

Irighiș (Bor) – „vale cu apă și plantație de pomi fructiferi”. Toponimul are la origine magh. *üreges* „scorburos” < *üreg* „bârlog, vizuină, scorbura” (v. Frățilă, Goicu, Suflețel 1987, 49) + suf. col. *-(e)s*.

Toponime precum: **Remetea** (Bcv) – „pârâu ce se varsă în Bistra”, **Remetea re** și **Remetea că** (Bcv) – „afluenți ai Bistrei” trebuie raportate la magh. *remete* „pustnic, sihastru, călugăr” (Jordan 1963, 245) și la tendința de expansiune a catolicismului (v. și Goicu 1996, 175-176 apud Frățilă, Goicu, Suflețel 2002, 296, cf. și Dănilă 2002-2003, 177-182). Apelativul e conservat și cu forma sa diminutivală în: **Remecior** (Bcv) – „deal și afluent al Remetei care se varsă în Bista”.

Reține atenția aici și numele de loc *Nermeș*, pârâu în localitatea Marga, mai exact partea finală a numelui⁶ care ar trebui pusă în legătură cu maghiarul *ügy* (*vigy*) însemnând „apă” amintind astfel de toponimele ungurești de tipul *Feketeügy*, *Bükkügy*, *Nemügy* = *Nemegye* (v. Drăganu 1928, 45-48).

Toponimul **b eș**, râu pe teritoriul localității Zervești, trimite la magh. *sebes* „iute, repede, grăbit” (pentru originea acestui nume, v. Jordan 1963, 123, Minescu 1998-1999, 185-190). Apelativul intră și în structura oiconimului *Caransebeș*, fiind conservat și cu forma sa diminutivală în **eb eș l** (Bor) – „izvor, izvorăște din Muntele Mic, de la locul numit Căbăni și se varsă în Sebeș, având o lungime de 9 km/16 km²”.

Puține nume de locuri din arealul cercetat provin însă direct de la maghiari, cele mai multe având la bază apelative românești cu etimon maghiar. Pentru a se putea orienta într-un anume spațiu geografic, membrii unei comunități selectează pe baza unor criterii semantico-funcționale anumite cuvinte din vocabularul obișnuit. Aceste cuvinte formează lexicul toponimic al oricărei regiuni, constituit astfel pe baza limbii comune. Odată devenite nume de locuri, cuvintele, indiferent de clasa lexico-gramaticală cărora îi aparțin, își păstrează nu doar particularitățile flexionare și combinatorii, după care funcționau din punct de vedere morfosintactic și semantic în faza pretoponimică, ci și pe acelea de ordin dialectal. Cu alte

⁶ Pentru prima parte a numelui părerile sunt împărțite Petrovici, 1935, 11-12 spune „elementul de la început nu-mi amintește de nicio formă ungurească cunoscută mie”, iar autorii DTB, referindu-se la oiconimul *Nermed* notează „pentru prima parte a numelui, cf. Nera”, iar despre *Nera* majoritatea lingviștilor sunt de părere că este de origine autohtonă, radicalul său fiind comun cu alte denumiri de ape din Europa: *Norin* (Dalmația), *Nerete* (Valea Vardarului) *Neretva* (Herțegovina), precum și în câteva hidronime baltice: *Neretha*, *Nereta*, *Nerica*. Radicalul *ner-*, *nar-*, *nor-* s-ar găsi, după opinia lui Petar Skok, și într-o inscripție etruscă, precum și în limba greacă. Referindu-se la acest hidronim, Vasile Ioniță îl încadrează în rândul relictelor hidronimice (Ioniță 2006, 165-166), v. și articolul apărut în numărul anterior al revistei *Forme vechi latinești păstrate în toponimia văilor Bistra și Sebeș*.

cuvinte, tabloul toponimic al oricărei regiuni, va reflecta cu fidelitate trăsăturile specifice graiului care servește ca simplu mijloc de comunicare la nivelul comunității respective.

Ansamblul de denotație toponimică uzitat de comunitate nu este unul închis, dimpotrivă, dincolo de informațiile de ordin istoric, geografic, social-economic, inventarul toponimic înglobează un volum important de date referitoare atât la evoluția în timp a limbii vorbite de comunitatea respectivă, cât și la nivelul actual al acesteia. Regiunea noastră păstrează și alte toponime care au la bază termeni românești de origine maghiară, cu o frecvență relativ ridicată, atingând majoritatea domeniilor de activitate.

Așa cum subliniam și mai sus, în arealul supus cercetărilor noastre, puține sunt toponimele care să provină direct de la maghiari (v. supra), majoritatea reprezentând-o cele pseudo-maghiare, având la bază apelative românești cu etimon maghiar. O analiză etimologică a acestor nume proprii de locuri din perimetrul văilor Bistra și Sebeș, luându-se în considerare criteriul semantic, împarte materialul analizat în două categorii: *toponime referitoare la natură și toponime sociale*.

În prima categorie intră, înainte de toate, cele care au la bază termeni entopici referitori la relief, apă sau natura terenului, la compoziția geologică a solului. Nume precum: *La Tău* (Băț) („fânețe”), *La Tău* (Bcv) („pășune alpină în masivul Godeanu”) conservă substantivul de origine maghiară *tău* (< magh. *tó*) „apă stătătoare puțin adâncă; baltă. Lac (glaciar); iezer” (DEX).

Apelativul *vălău* (< magh. *v lyu*) (pl.) „jgheab” (DAR) „troacă în care se adapă animalele” (informație din anchetă) a dat nume de locuri precum: *Izvoru de la Vălăie* (Bor) – „izvor, izvorăște din Văratca Mare și se varsă în Râu Mare”, *La Vălăi* (Zer) – „izlaz”, *La Vălău* (Var) – „pășune”.

Toponimul *ia* (Glb) („deal cu fânețe și pădure, pârau, izvorăște din pădurea Baia) păstrează substantivul *baie* „mină” < magh. *bánya* (Frățilă, Goicu, Suflețel 1984, 34), „loc cu izvoare tămăduitoare, loc de scaldă” (DA). Cf. și antrop. *Baia* (Jordan 1983, 126). Entopicul s-a dovedit a fi productiv: *Baia* (Obr) – „deal cu fânețe și pădure”, *Baia* (OR) – „pârâu, izvorăște din pădurea Baia și trece prin hotarul orașului Oțelu Roșu”, *Baia de Pi tră* (Bcv) – „carieră de marmură”, *Baia de Piatră* (RusM) – „parte de sat”.

Alte nume de locuri provin de la termeni referitori la vegetație: *berc*⁷ „pădure mică de tufăriș” (Frățilă, Goicu, Suflețel 1984, 73) „tufiș, pădure deasă” < magh. vechi și dialectal *berk* (Candrea 1931). Apelativul apare în nume de locuri precum: *Berca* (Zg) – „terenuri arabile”, *Bercu* (Var) – „pădure”, *Bercu* (OR) – „teren arabil în pantă”, *Pârâu Bercului* (TRu) – „pârâu, izvorăște din Culmea Borloviței și se varsă în Slatina”, *rcu* (Bor) – „pășune”. Cuvântul este cunoscut pe mici arii în Banatul de est (este rar folosit în zona munților Cernei, unde este concurat de *tufiș*, cf. și ALR, II, h. 585, pct. 2) și frecvent mai spre nord (la Glimboca, v. ALR) și în zona Făgetului. Așa cum poate fi observat termenul este conservat atât cu forma masculină, cât și cu cea feminină. Costin îl înregistrează și el cu ambele forme: *berc* „spini creșcuți laolaltă” și *bercă* „câmp lângă sat” (Costin 1934, 42). Apelativul *bărc* caracterizează Moldova și Transilvania, unde are sensul de „tufă de răchită” (cf. Copilu 1961, 130). „Loc de obicei acoperit cu tufăriș des, așezat între brațele unui râu”, „pădurice” (Desnusanu 1915, 309), „spini creșcuți laolaltă” (în Birchiș) (cf. Costin 1934, 42), precum și o parte din Crișana (Bihor) (cf. Oros 1969, 192).

⁷ Pentru mai multe sensuri, precum și aria sa de răspândire, v. Frățilă, Goicu, Suflețel 1984, 73; Saramandu 1995, 280-282; Loșonți, Vlad: *Valea Hășdății* 2006, 29; Loșonți, Vlad: *Județul Sălaj* 2006, 36-37; Ioniță 1972, 17; Frățilă 2002, 53.

Păstoritul local *fără stână* este, de fapt, un păstorit mixt (cu ovine, bovine, porcine) pentru care oamenii au amenajat adăposturi de tipul *sălașelor* (< magh. *szállás*). Sălașele „sunt locuite tot anul, având un caracter atât agrar, cât și pastoral”⁸. Nume de locuri precum: *Pârâu ă lașu Mare* (Glb) *ă lașu Mic* (Glb) stau mărturie acestor realități.

Cum în trecut, agricultura reprezenta singura sursă de venit pentru locuitorii acestor meleaguri, era aproape imposibil ca apelative din acest domeniu să nu fie conservate și în toponimie. Apelativul de origine maghiară *hotar* a fost și el păstrat în nume de locuri precum: *Hotar* (Zg) – „terenuri agricole”, *Cioaca Hotarului* (Măr) – „deal”, *Fața Hotarului* (Măg) – „deal”, *Hotaru* (RusM) – „teren mai jos arabil”, *La Hotar* (Bor), (TRu) – „fânețe”, *La Hotar* (Măg) – „teren arabil”, *Livada Hotar* (Ciut) – „șes arabil”, *Muchia cu Hotaru* (Băț), (Bcv) – „deal cu fânețe”, *Trei Hotare* (Obr) – „vârf în Culmea Nădragului”.

În categoria *toponimelor sociale* intră toponime care fac trimitere la diverse îndeletniciri, precum și la obiectele folosite în aceste activități:

Grof (< mag. *gróf*) „mare latifundiar maghiar (având titlul de conte)” (DEX): *Dealul Grof* (Bcv) – „deal”.

Husar (< magh. *hussar*) „soldat în cavaleria maghiară” (DEX) apare în: *Pârâul Husarului* (Băț) – „fânețe”.

Sabău (< magh. *szabó*) „croitor” (DER) a intrat în toponimie prin intermediul antroponimiei, fiind unul dintre cele mai răspândite nume de familie în toate regiunile locuite de maghiari (Goicu 2008, 78). Apelativul a fost conservat în toponimul *La a bău* (Glb) – „izlaz comunal”.

Toldău (< magh. *told*) „cui gros de fier sau de lemn cu care se unesc între ele diferite obiecte, îndeosebi părți ale carului sau ale plugului; bucată de lemn de mărime diferite folosită ca adaos în construcții; drug de fier” (DLR): *Stâna lu Tuld u* (Iaz) – stână, unde *o* neacc. > *u*.

Așa cum s-a putut observa în cazul toponimelor compuse în discuție aici, raportul dintre determinant și entopic se face în funcție de natura determinantului, care poate să fie: *apelativ* (iar în acest caz va exprima o caracteristică a locului, natură, compoziție, conținut, situare, dimensiune, culoare etc.), *toponim* (situație în care va exprima apartenența sau poziționarea) sau *antroponim* (iar în acest caz se va exprima un raport de proprietate). Toponimizarea antroponimelor reprezintă o modalitate fundamentală cu precădere în toponimia minoră. Toponime precum: *Dealul olodoșilor* (Băț) – „deal” (după n. grup *bolodoni* < probabil din antrop. *Bolog* (cf. Constantinescu 1963, 208) < magh. *balog* „stângaci” + suf. *-oși*)), *pogu lu ă ră nu* (PoiMr) – „fânețe” (după antrop. *Sărăzanu* < top. *Sărăzani* < magh. *száraz* având sensul de „(valea) seacă”, sau „(locul) sec”⁹), *Pârâu lu rnă* (M) – „afluent al Stârnei” (după antrop. *Barna* < ung. *barna* „bour” sau ucr. *barna* „bou cu părul cenușiu închis”, cf. și *bârnă*, unde *a* < *â* „(fals) etimologic” (Jordan 1983, 49), cf. și magh. *barna* „brunet” (Frățilă 2002, 52)), *cănu lu ăb că* (Bcv) – „teren în pantă” (al doilea element al compunerii trebuie pus în legătură cu antrop. *ăbică* (gen.) < *Rab* (< magh. *rab* „sclav” (Jordan 1983, 385) + suf. *-ică*)) au devenit prin transonimizare nume de locuri ce stau mărturie conviețuirii celor două populații pe același teritoriu.

⁸ R. Vuia. 1964. *Tipuri de păstorit la români*. București: Ed. Academiei, p. 102; v. și Tămaș 2007, 126 care vorbește despre situația sălașelor din comuna Marga în anul 1948, precum și despre evoluția lor; tot aici se face și o descriere a stânelor din perimetrul comunei.

⁹ V. și Crețan, Frățilă 2007, 369)

Între antroponimele intrate în toponimie se numără însă și cele provenite din apelative, astfel încât ne este foarte greu să stabilim dacă toponimul ar trebui raportat la un apelativ sau la un antroponim, realitatea locală coroborată cu documentele istorice, precum și abordarea unor perspective diverse (istorico-sociale, geografice, etnografice etc.) vor conduce spre emiterea unei ipoteze concrete „cu cât o cercetare coboară spre obârșia faptelor istorice, cu atât analiza numelor de persoane și de locuri are șansa a se apropia de adevăr, deoarece fiecare nume este produsul istoriei, dar în același timp, și numele are o istorie care îi este proprie” (Goicu 2001, 6).

Ocuparea Banatului de către administrația maghiară și faptul că limba oficială a statului a fost cea maghiară a făcut ca în toponimia văilor Bistra și Sebeș să rămână câteva toponime, puține la număr, date probabil de maghiari (precum: *Hideg, Irighiș, emetea* sau *Sebeș*), sensul apelativelor maghiare din care provin aceste nume nefiind cunoscut de către localnici. Pe lângă această categorie a toponimelor noastre care își au originea, se pare, în apelative topice date de populația maghiară cu care locuitorii văilor Bistra și Sebeș au venit în contact, intră și cele provenite de la cuvinte comune românești cu etimon maghiar care fac referire la anumite caracteristici ale terenului, precum forma, așezarea, natura, culoarea sau aspectul exterior al locului. Dincolo de informațiile de ordin istoric, geografic, social-economic, ele conservă numeroase date referitoare atât la evoluția în timp a limbii vorbite de comunitate, cât și la standardul actual al acesteia, astfel că „încadrarea toponimiei unui teritoriu în sfera limbii comune, căreia îi aparține terminologia entopică, este esențială pentru determinarea structurilor toponimice și în același timp pentru o justă rezolvare etimologică a numelor de loc” (Bolocan, Șodolescu-Silvestru 1995, 67).

În raport cu sistemul entopic, structura toponimelor ce provin din apelative cu etimon maghiar cuprinde: cuvinte de origine maghiară productive în limba literară (precum *baie, ceangău, hotar, husar*), cuvinte de origine maghiară care se mai păstrează doar în grai (*grof, tău, sabău, sălaș, vălău*) sau cuvinte de origine maghiară al căror sens nu mai este cunoscut în prezent, ele fiind conservate doar în toponimie (*berc, toldău*). Numărul mare de nume topice (peste 3200), unele păstrate din vechime și transmise din generație în generație de locuitorii văilor Bistra și Sebeș sunt dovada vie a continuității popoului român pe aceste meleaguri, reprezentând o parte integrantă a toponimiei românești. Diversitatea lor reliefează diferite etape ale toponimizării, dar și urmele lăsate de populațiile cu care băștinașii au intrat în contact, putându-ne raporta la ele ca la o arhivă-tezaur a elementelor de limbă în plan diacronic: „toate puhoaiile de neamuri care s-au revărsat pe pământul locuit de români, neamuri statornice sau trecătoare, rămase până astăzi sau înghițite de valurile vremurilor care s-au scurs, au lăsat urme neșterse în toponimia țării”. (I.-A. Candrea, *Principii toponimice*, 3 apud Bolocan 1993, 61).

Bibliografie selectivă:

- Breban, V. 1958. *Note despre influența maghiară asupra limbii române*, in CL, III, p. 219-224.
 Bolocan, Gh. 1993. *Dicționarul toponimic al omâniei*. Oltenia. Craiova: Universitaria.
 Bolocan, Gh., Șodolescu-Silvestru, Elena. 1995. *Dicționarul entopic al limbii române*, in SCO, nr. 1, p. 67-103.
 Candrea, I.-A. 1931. *Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi*. Partea I. București: Cartea Românească.

- Constantinescu, N. A. 1963. *Dicționar onomastic românesc*. București: EA.
- Copilu, D. 1961. „Material dialectal cules din Regiunea Cluj (raionul Turda, comuna Suțu)”, în LR, X, p. 129-131.
- Costin, Lucian. 1926. *Graiul bănățean*. vol. I. Timișoara: Institutul de Arte Grafice „Cartea Românească”.
- Costin, Lucian. 1934. *Graiul bănățean*. vol. II. Turnu-Severin: Tipografia Luiza I. Niculescu și Ion N. Bojneagu.
- Crețan, Remus, Frățilă, Vasile. 2007. *Dicționar geografico-istoric și toponimic al județului Timiș*. Timișoara: Editura Universității de Vest.
- Dănilă, Simion. 2002-2003. „Oiconimul *Remetea* și variantele sale. O controversă”, în DR(SN), VII-VIII, p. 177-182.
- Densusianu, Ovid. 1915. *Graiul din Țara Hațegului*. București: Ed. Librăriei Socec.
- Drăganu, Nicolae. 1928. *Toponimie și istorie*. Cluj : Institutul de Arte Grafice "Ardealul".
- Drimba, Vladimir. 1960. „Materiale pentru studiul raporturilor lingvistice româno-maghiare”, în CL, V, nr. 1-2, p. 115-130.
- Frățilă, Vasile, Goicu, Viorica, Suflețel, Rodica. 1984. *Dicționarul toponimic al Banatului*, I (A-B). Timișoara: TUT.
- Frățilă, Vasile, Goicu, Viorica, Suflețel, Rodica. 1987. *Dicționarul toponimic al Banatului*, V (H-L). Timișoara: TUT.
- Frățilă, Vasile, Goicu, Viorica, Suflețel, Rodica. 2002. *Dicționarul toponimic al Banatului* (R), în SCO, nr. 7, p. 267-327.
- Frățilă, Vasile. 2002. *Studii de toponimie și dialectologie*. Timișoara: Ed. Excelsior Art.
- Goicu, Simona. 1996. „Termeni creștini în toponimia din Transilvania”, în SCO, nr. 2, p. 185-200.
- Goicu, Viorica. 2001. *Contribuții de onomastică istorică*. Timișoara: Augusta.
- Goicu, Viorica. 2008. *Cercetări de onomastică istorică*. Timișoara: Ed. Artpress.
- Ioniță, Vasile. 1972. *Glosar toponimic Caraș-Severin*. Reșița: Ed. Casa Corpului Didactic.
- Ioniță, Vasile. 2006. *Contribuții lingvistice. Onomastică. Lexicologie 3*. Reșița: Ed. „Banatul Montan”.
- Iordan, Iorgu. 1983. *Dicționar al numelor de familie românești*. București: EȘE.
- Iordan, Iorgu. 1963. *Toponimia românească*. București: EA.
- Király, Fr.. 1970. „Cu privire la stratificarea împrumuturilor maghiare în limba română”, în AUT, VIII, p. 195-204.
- Király, Fr.. 1970. *Contacte lingvistice. Adaptarea fonetică a împrumuturilor românești de origine maghiară*. Timișoara: Ed. Facla.
- Loșonți, Dumitru, Vlad, Sabin. 2006. *Tezaurul toponimic al României: Transilvania (TTRT): Valea Hășdății*. București: EA, București.
- Loșonți, Dumitru, Vlad, Sabin. 2006. *Tezaurul toponimic al o mănii: Transilvania (TT T): județul Sălaj*. București: EA.
- Minescu, Ilie. 1998-1999. „Contribution sur l’origine du toponyme Caransebeș”, în AUT, XXXVI-XXXVII, p. 185-190.
- Oros, M. I. 1969. „Din toponimia Văii Bistrei (jud. Bihor)”, în *Studii și materiale de onomastică*. București: EA, p. 189-199.
- Petrovici, Emil. 1935. *Graiul carașovenilor*. București: Imprimeria Națională.
- Saramandu, Nicolae (coord.). 2005. *Dicționarul toponimic al omâniei. untenia*, vol. I. București: EA.
- Suflețel, Rodica, Goicu, Viorica. 1985. *Dicționarul toponimic al Banatului*, II (C). Timișoara: TUT.
- Tămaș, Trandafir. 2007. *Monografia comunei Marga*. Reșița: Editura Tim.

SIGLE PENTRU LOCALITĂȚILE ANCHETATE

Băuțar = (Băț)	Obreja = (Obr)
Borlova = (Bor)	Ohaba = (O)
Bucova = (Bcv)	Oțelu Roșu = (OR)
Caransebeș = (Car)	Poiana Mărului = (PoiMr)
Cicleni = (Cic)	Preveciori = (Prev)
Cireșa = (Cir)	Rusca Montană = (RusM)
Ciuta = (Ciut)	Ruschița = (Rusț)
Cornișoru = (Crm)	Turnu Ruieni = (TRu)
Dalci = (Dlc)	Valea Bistrei = (VB)
Glimboca = (Glb)	Vama Marga = (VMg)
Iaz = (Iaz)	Var = (Var)
Măgura = (Măg)	Voislova = (Vos)
Mal = (Mal)	Zăvoi = (Zăv)
Marga = (M)	Zervești = (Zer)
Măru = (Măr)	Zlagna = (Zg)

Anexe

Harta comitatului Severin

Sursa: Arhivele Statului, Caransebeș, *Colecția de hărți 25/1879*